

Aino Tuloisela

JUURIHOITO A

Juurihoitoa
© Aino Tuloisela

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta 2009

ISBN 978-952-235-122-7

I

Aamu alkoi valjeta pitkältä tuntuneen yön jälkeen. Maili oli vilkuillut rannekelloaan jo monta kertaa viimeisten tuntien aikana. Hän tiesi, että määränpää lähestyi, ja hän varautui olemaan valmis poistumaan oikealla asemalla. Jännittyneenä Maili ajatteli, kuinka laadittu suunnitelma toteutuisi.

– Saavumme kymmenen minuutin kuluttua Toijalan asemalle. Pysähdytään viisi minuuttia, kuului konduktöörin kuulutus vaunuosastoissa.

Junassa vallinnut uninen tunnelma oli hetkessä poissa, ja ne, jotka aikoivat poistua junasta, alkoivat pukea päällysvaatteita ylleen ja kerätä matkatavaroitaan. Myös makuuvaunuista purkautui matkustajia vaunusillalle. Myös Ulpu junan kovalla penkillä havahtui unestaan hälinän herättämänä. Äidin liikkeistä hän huomasi heti heidän olevan poistumisaikeissa ja hätäntyi huomattessaan äidin päällä jo päällystakin.

– Jäämme kohta pois junasta, Maili sanoi unisia silmiään hierovalle tyttärelleen lisäten melkein kuiskaten. – Asemalla eräs tati odottaa meitä.

Samanaikaisesti hän tunki Ulpun kättä pieneksi käyneen takin hihaan. Saatuaan tempovilla ja hermostuneilla otteilla takin tytön ylle hän otti kuluneen lampaannahkalakin ja vanu- neet villakäsineet hyllyltä ja ojensi ne Ulpulle.

– Laita lakki päähän ja käsineet käteen. Kun juna pysäh-

tyy, meidän on poistuttava nopeasti asemasillalle, oli äidin vastaus lapsen kysyvään katseeseen.

Maili oli niin uppoutuneena omiin sekaviin ajatuksiinsa, että hän ei huomannut lapsen ilmettä, joka janosi lisää tietoa siitä, mitä oli tapahtumassa.

Varhain aamulla vähän ennen junan saapumista linja-auto oli jättänyt kyydistään rautatieaseman läheisyydessä olevalle pysäkille keski-ikäisen naisen. Tämä oli musta käsilauku oikeassa kädessä heiluen lähtenyt empimättä kohti asemarakennusta. Käynnissä oli topakkuutta ja askelten suunta oli varma. Kaikesta näki, että hänellä oli selvä päämäärä ja tarkoitus, miksi hän riensi sisälle asemarakennukseen. Vilkuiltuaan ovella ympärilleen hän suunnisti käyntinsä sivuseinällä olevan penkin luo ja istuutui. Lähettyvillä ei ollut ketään muita. Kauempana käyskenteli joitakin matkustavia odotellen saapuvia junia. Aseman kello osoitti 6.36. Nainen tarkisti vielä varmuudeksi käsilaukussaan olevaa aikataulua. Pikajuna pohjoisesta saapuisi laiturille kaksi vajaan puolen tunnin kuluttua. Hänellä oli hyvää aikaa odotella ja muistella sovittuun tapaamiseen liittyviä asioita. Hän kertasi vielä kerran mielessään, mitä hän oli kirjeessä kirjoittanut, jotta hänet tunnistettaisiin: musta takki krimikauluksella ja hattu samanlaista kriminahkaa. Ne olivat hänen tärkeimmät tunto-merkkinsä. Lisäksi hän oli kirjeessä kertonut olevansa keskipitkä, tukevahko ihminen. Hän oli luvannut istua asemahallin vasemmalla puolella sivupenkillä odottamassa. Emma Taulamaa naurahti itsekseen. Eihän hänestä istuvassa asennossa nähnyt, oliko hän pitkä vai lyhyt, laiha vai lihava.

Kaikki tuntui yhtäkkiä Emmasta oudolta ja ihmeelliseltä. Voi-ko lehti-ilmoitus johtaa pienessä ajassa näin suureen ratkai-

suun? Muutamilla kirjeillä oli sovittu lapsen luovutus. Virallinen puoli oli luvattu hoitaa, kun ensin varmistettaisiin, että lapsi tottuu uuteen kotiin. Lehti-ilmoitus, jossa haluttiin antaa lapsi kasvatiksi tai jopa omaksi, oli paljastanut, että lapsen äidillä oli kiire saada nopeasti tälle koti.

Jo ensimmäisen yhteydenoton jälkeen oli käynyt ilmi, että lapsi oli avioton. Lapsen äiti oli solminut pari kuukautta aikaisemmin avioliiton ja odotti lasta aviomiehelleen. Lyhyestä seurustelusta seurannut raskaus oli pelästyttänyt naisen. Hän ei enää halunnut synnyttää toista aviotonta lasta, vaan oli valmis solmimaan avioliiton miehen sitä ehdottaessa. Kirjeistä saattoi päätellä, että ratkaisu oli hätäisesti tehty. Isäpuoli, tuore aviomies, oli luultavasti tehnyt selväksi, että hän ei rupea elättämään vierasta lasta. Tytölle oli löydyttävä pian uusi koti. Niin nainen oli avoimesti ja yksityiskohtia myöten kirjeessä selostanut.

Emma Taulamaa oli tarttunut tarjoukseen. Asiat olivat edenneet nopeasti. Nyt oli Taulamaan sukutilan lapseton isäntäväki saamassa tytöstä kenties jatkajan töilleen ja samalla omaisuuksilleen perijän. Sellaisin toivein oli hanketta ryhtytty suunnittelemaan. Emma-emäntä oli kotona Taulamaalla johdatellut suunnitelmia eteenpäin sellaista vauhtia, että isännän oli ollut vaikea pysyä mukana.

– Ajattele, hän täyttäisi sen tyhjyyden, mikä meidän elämäämme nyt vaivaa. Saisimme oikein perintöprinsessan, koska lapsi on tyttö, oli Emma kerran vakuuttanut miehelleen saadakseen tämän nopeammin innostumaan hankkeesta.

Simeon Taulamaa oli kylässä arvostettu ja kunnioitettu isäntämies, mutta hänen ajatuksensa ja askeleensa eivät edenneet yhtä liukkaasti kuin emännän. Emäntä oli ottolapsen hankkimistakin jouduttanut, kun omat yritykset eivät vuosienkaan

jälkeen olleet tuottaneet tulosta. Ikää oli molemmilla jo neljänkymmenen paikkeilla, Simeonilla pari vuotta yli.

Emma Taulamaa valpastui, kun kovaääninen kuulutti pohjoisen suunnasta tulevan pikajunan pysähtyneen laiturille kaksi.

Hän alkoi katseellaan seurata jokaista oviaukosta asemahallin sisälle saapuvaa matkustajaa. Kului hetken aikaa, ennen kuin aukenevasta ovesta työntyi sisään pieni tyttö perässään kulunutta matkalaukkuja kantava nainen. Tyttö vaikutti Emma-emännästä ensisilmäyksellä kaukaa katsottuna pieneltä ja heiveröiseltä. Kummankin tulijan vaatetus oli vaatimaton. Sen Emman tarkka silmä heti havaitsi, mutta ei antanut sen liiemmin häiritä ensivaikutelmaa. Oikeastaan hän oli osannut siihen varautua.

Maili antoi katseensa kiertää ympäri asemahallin. Samanlaisesti hän nyki vapaana olevalla kädellään tyköistuvaa takkia ja oikaisi villamyssyä. Viidennelle kuukaudelle edennyt raskaus ei vielä näkynyt päällepäin, mutta sen verran oli vartalon muoto muuttunut, että takki vaikutti aavistuksen liian pieneltä. Rauhallisin askelin hän käveli oikeanpuoleisella seinustalla olevan penkin luo ja istui penkille nostaen tytön vierelleen. Pienimmälläkään eleellä hän ei ilmaissut huomaaneensa Emma Taulamaata kaukana toisella puolella asemahallia. He olivat kirjeessä sopineet, etteivät he silmäkkäin tapaisi. Maili koetti kaivaa mahdollisimman huomaamattomasti käsilaukustaan nauhalenkkiin kiinnitetyn pahvipalan ja sujautti sen Ulpun kaulaan.

– Ole kiltti ja odota tässä penkillä, kun käyn tuossa viereisessä toimistohuoneessa. Pidät samalla huolta matkalaukusta. Sinun luoksesi tulee kohta kiltti tati, jolla on sinulle asiaa, sanoi äiti ja häipyi muutaman metrin päässä olevasta ovesta

sisään, ennen kuin Ulpu ehti kunnolla tajuta, mitä äiti oli sanonut.

Nyt oli Emma Taulamaan aika ryhtyä toimimaan. Hän nousi melkein hypähtäen penkiltä. Kiireisin, harppovin askelin hän suunnisti kulkunsa toiselle puolelle asemahallia. Lähestyessään penkillä hätääntyneen oloisena istuvaa tyttöä hän hidasti askeleitaan ja alkoi virittää kasvoilleen mahdollisimman lempeää ilmettä. Tilanteen erikoisuuden tähden se ei ollut helppoa, sillä jännitys ja pelko kaiken epäonnistumisesta häiritsivät kohtaamista. Hetki oli tärkeä Emma Taulamaalle: hän oli aivan kuin synnyttämässä lasta itselleen. Toiveet lapsen suhteen olivat korkealla. Lisäksi mieleen tuli vanha fraasi: ensivaikutelma on tärkein. Jos kaikki menisi niin kuin oli suunniteltu, tyttö tulisi korvaamaan vuosien turhat odotukset, useiden keskenmenojen pettymykset.

Lappu lapsen kaulassa varmisti Emmalle, että tyttö oli juuri se, jota hän oli noutamassa. Hätäisesti hän luki selkein kirjaimin lappuun tekstatun nimen Ulpu Kaarina Naava s. 2. 5. 1945.

– Olen Emma-täti ja olen tullut noutamaan sinua kotiini. Minulla on äitisi lupa. Ulkona odottaa auto, jolla jatkamme matkaa, sanoi Emma Taulamaa siekailematta ja töksähtäen Ulpulle. Hän katsoi lapsen silmiin ja havaitsi tämän kauhistuneen ilmeen. Samalla käväisi mielessä ajatus, olisiko edellisenä päivänä tältä vieraalta paikkakunnalta puhelimella tilattu auto nyt varmasti heitä odottamassa asemarakennuksen edessä, niin kuin oli sovittu. Vitkasteluihin ei ollut varaa. Kaiken piti tapahtua suunnitelmien mukaan.

– Äiti, äiti, missä on äiti? Ei jätetä äitiä, sokelsi Ulpu itku kurkussa. Hän oli jo laskeutunut penkiltä lattialle ja oli aikeis-

sa rynnätä sitä ovea kohti, minkä taakse äiti oli häipynyt.

Emma Taulamaa tarttui napakasti Ulpua kädestä, ja toiseen käteensä hän sieppasi penkin vieressä olleen matkalaukun. Lapsi hänen käsipuolessaan pyristeli vastaan ja itkunsekaisesti toisti:

– Äiti, äiti, tule äiti mukaan.

Kun hän oli saanut kiskottua hätääntyneen tytön asemahallin ovesta ulos, tämä päästi äänekkään, ulvovan itkun. Ne harvat asemahallissa liikuskelevat ihmiset, jotka näkivät tapauksen, eivät kiinnittäneet lapsen rimpuiluun huomiota. Ääni hukkuu erilaisten suuressa hallissa hurisevien laitteiden ääniin. Ulkopuolisen oli mahdotonta tietää, mistä oli kysymys. Olihan tavallista, että lapset joskus kiukuttelivat, ja kaikki tapahtui niin nopeasti, että arvailuihin ei ollut aikaa.

Pian Emma Taulamaa istui Ulpun kanssa aseman edessä odotaneen taksiauton takapenkillä. Hän saattoi huokaista helpotuksesta, sillä siihen asti kaikki oli sujunut tarkalleen suunnitelmien mukaan. Ajo-ohjeen saatuaan taksikuski oli lähtenyt heti matkaan. Hänellä ei ollut muuta tietoa kyyditettävistään kuin päätepiste. Hankaluutena matkan alkuvaiheessa oli lapsen hysteerinen itku, joka vaihteli raivokkaasta, äänekkäästä huudosta hiljaiseen nyhkytykseen. Emmalla ei ollut mahdollisuutta minkäänlaiseen selvitykseen, miksi lapsi oli niin pois tolaltaan. Lopulta lapsi väsyi ja itku talttui vähitellen. Matka jatkui, välillä piinallisen hiljaisuuden vallitessa, välillä kuljettajan ja Emman vaihtaessa muutaman sanan. Emma teeskenteli piittaamattomuutta huomatessaan kuljettajan silloin tällöin vilkuilevan peilistä takapenkille.

Ulpun junalla alkanut matka jatkui vääjäämättömästi hienolla henkilöautolla. Hänellä ei edelleen ollut aavistustakaan, kuinka matka päättyisi. Sen hän ymmärsi, että koko ajan men-

tiin yhä kauemmaksi omasta kodista ja asemalle jääneestä äidistä.

Loppumatkalla, lähestyttäessä Kinnulan kylää ja Taulamaata, valoa siivilöityi auton ikkunoista sisään. Aamuinen hämäryys oli vähitellen muuttunut päiväksi. Pian maisemat vilahtelivat matkalaisten silmissä jo aivan selkeässä päivänvalossa auton kiittäessä eteenpäin. Yön aikana satanut ohut lumikerros sai luonnon näyttämään kauttaaltaan ihanan viti-valkoiselta. Ulpua ei kiinnostanut, vaikka Emma-tädiksi esittäytynyt vieras nainen koetti houkutella häntä katselemaan ulos ikkunasta ja ihailemaan kaunista luontoa. Matka taittui tädin kainalossa joko täydellisessä hiljaisuudessa tai vielä silloin tällöin uusiutuvassa hiljaisessa, tuskin kuuluvassa itkun hyrinässä. Emma Taulamaa tunsi piston sydämessään. Hänen oli pakko itselleen myöntää, että lasta kohtaan oli menetelty väärin. Tälle olisi pitänyt kertoa totuus jo ennen matkalle lähtöä. Kaksi aikuista naista olivat tehneet suuren virheen suunnitelmissaan. Kumpi oli suurempi syyllinen? Emma syytti mielessään tytön äitiä. Emmän etukäteen kuvitteleman onnellisen äidintunteen ylle oli laskeutumassa häiritsevä harso. Oli jo mietittävä, miten hän voisi poistaa lapselta alkupelästyksen tuoman kauhunsekaisen kokemuksen. Nyt oli hänen tehtävänsä vastedes luoda lapselle turvalliset lähtökohdat uudessa ympäristössä. Ensimmäinen vaativa tehtävä olisi kertoa heti kotiin saavuttaessa lapselle, että hän miehensä Simeonin kanssa huolehtisi eteenpäin tämän elämästä. He olisivat nyt hänelle äiti ja isä. Se äiti, joka jäi rautatieasemalle, lakkaisi lopullisesti olemasta Ulpun äiti. Oli saatava tyttö vakuuttuneeksi siitä, että hänen oli yritettävä unohtaa kaikki entinen.

Tuskin Emma osasi aavistaa, että itkun tyrehtyttyä lapsi hänen vierellään alkoi kerrata järkyttyneessä mielessään edelli-

sen päivän ja sitä seuranneen yön tapahtumia hatarina muistikuvina.

– Lähdemme matkalle. Matkustamme junalla etelään, muisti Ulpu äidin lyhyesti tokaisseen, kun hän oli yrittänyt edellisenä päivänä varovaisesti udella, miksi äiti laittoi hänen vaatteitaan matkalaukkuun. Äiti oli ollut sen tuntuinen, että enempää ei ollut kannattanut kysellä. Vastaus oli jättänyt alle neljävuotiaan lapsen hämmennyksen valtaan. Päivä oli ollut muutenkin tavallisuudesta poikkeava. Aamusta asti äiti oli touhunnut ja järjestellyt outoja asioita ja ollut tavallista vaitonaisempi. Äidin surullisesta ilmeestä Ulpu oli vaistonnut, että kaikki ei ollut hyvin.

Kevättalven häikäisevän kirkas päivä oli ollut jo vaihtumassa illan punertavaan auringonlaskuun illaksi, kun hän äidin kanssa oli rientänyt nopein askelin halki pienen ja hiljaisen pohjoissuomalaisen kaupungin rautatieasemalle. He olivat pysähtyneet asemalaiturille odottelemaan pohjoisen suunnasta tulevaa junaa. Ulpu muisti, kuinka äiti oli selvästi hengästynyt liian kovasta vauhdista.

Ulpu yritti pinnistää muistiaan ja miettiä, mitä sitten oli tapahtunut. Yhtäkkiä hän muistaa, kuinka etelästä saapunut juna oli kimakasti viheltäen lähestynyt asemaa ja pysähtynyt viereiselle laiturille. Rautatieasemalla oli ollut tavallista enemmän ihmisiä, sillä junasta oli purkautunut suuri joukko lähiseviä matkustajia, joilla oli ollut matkakassien lisäksi mukana sukset tiukkoihin paketteihin käärittynä.

– Lappiin hiihtämään saapuvia etelänihmisiä, sillä nyt on paras hiihtokausi täällä. Etelä-Suomessa tuskin on enää lunta, muisti Ulpu äidin selittäneen.

Hän oli seisonut asemalaiturilla äidin vierellä käsi tiukasti äidin vasempaan käteen takertuneena. Toisessa kädessä äidillä oli ollut käsilaukku. Matkalaukun, jonka äiti oli kotona pa-

kannut täyteen hänen vaatteitaan, äiti oli laskenut maahan ja jalallaan tukien yrittänyt pitää sitä pystyssä.

Sinä odotellessaan äidin kanssa pohjoisesta etelän suuntaan matkaavaa juna, hän oli ollut edelleen tietämätön, mihin juna heidät veisi ja mikä olisi matkan tarkoitus. Sen hän oli ymmärtänyt jo kotona aikuisten puheista, että jotakin hyvin erikoista oli tekeillä. Epäluuloa oli lisännyt se, että hänen aikanaan oli puhuttu matkasta vältellen. Häntä oli alkanut pelottaa aikuisten suljettu maailma. Se oli äidin ja heidän kotiinsa muuttaneen vieraan miehen maailma, johon häneltä oli pääsy kielletty.

Seuraavana Ulpun mieleen aukeni muistikuva asemalta lähdistä ja junaan menosta. Kun juna vihdoin muutaman minuutin aikataulusta myöhästyneenä oli ilmoittanut tulostaan asemalle, hänen jännityksensä kasvanut oli entisestään. Hän oli tärisnyt pelosta, kun äiti oli työntänyt häntä edellään junanvaunuun ja noussut itse matkalaukun kanssa perässä.

Junavaunu oli ollut miltei jokaista istumapaikkaa myöden täynnä, kun veturi hitaasti kiihdyttäen oli alkanut kiskoa vauvajonoa täyteen vauhtiin. Kahlaamalla vaunussa vaivalloisesti eteenpäin he olivat onnistuneet löytämään vaunun keski-osasta pari istumapaikkaa aivan ikkunan vierestä. Vastapäätä heitä oli istunut kaksi vanhaa ihmistä, mies ja nainen. He olivat olleet väsyneen näköisiä. Varmaan olivat nukkuneet ja heränneet äidin ja hänen asettuessa vastapäiselle penkille. He selvästi virkistyivät unestaan ja uteliaina katselivat, millaisia uusia matkustajia vaunuun oli tullut.

Ulpu muisteli, että vaikka vaunussa oli ollut paljon ihmisiä, tunnelma oli ollut hiljainen. Hänen oli ollut vaikea istua paikallaan tietämättä, mihin oltiin menossa. Hän tiesi, että äidiltä oli turha kysyä mitään. Jännitystään äidiltä salaten hän oli yrittänyt miettiä, mitä kotona oli viime aikoina tapahtunut.

Mieleen oli tullut ensimmäisenä mies, joka oli ilmestynyt heidän elämäänsä. Äidistä oli tullut jotenkin erilainen. Hän oli ehtinyt enää harvoin ottaa Ulpua syliin, ja muutenkin äiti oli enemmän kiinnostunut tuosta vieraasta miehestä. Kauheinta oli ollut, kun mies oli muuttanut heidän kotiinsa asumaan. Ulpu ei tarkkaan muistanut, koska se oli tapahtunut, mutta useita päiviä siitä jo oli. Hän ei osannut arvioida, vaikka siitä olisi ollut jo viikkojakin. Sen Ulpu kyllä osasi hahmottaa, että elämä oli muuttunut toisenlaiseksi vieraan miehen asetuttua heille. Hän oli vaistonnut myös, että mies ei pitänyt hänestä.

– Olet saanut isäpuolen, muisti Ulpu naapurin tädin eräänä päivänä yllättäen hänelle sanoneen.

Hän oli kaikessa rauhassa leikkinyt sen omakotitalon pihassa, minkä yläkerrassa oli heidän pieni, kahden huoneen koti. Naapurin täti oli silloin varta vasten poikennut tieltä kauppareissullaan Ulpua jututtamaan.

Tädin lausahdus oli hämmentänyt Ulpun, sillä hän ei ollut ymmärtänyt, mitä se tarkoitti. Vaikka hän oli ikäisekseen savenalmis eikä ujostellut tuttuja ihmisiä, hän ei ollut osannut vastata tädin oudolta tuntuneeseen tokaisuun mitään. Tätikin oli melkein heti jatkanut matkaansa. Hetken Ulpu oli asiaa ajatellut, mutta pian kokonaan unohtanut. Junassa istuessa oli tullut tädin lausahdus yllättäen mieleen.

Sitten Ulpulle yhtäkkiä tuli mieleen tuon vieraan miehen käden heilahdus omakotitalon yläkerran ikkunassa, kun hän lähti äidin kanssa kohti rautatieasemaa. Ulpusta oli tuntunut omituiselta, että mies oli jäänyt yksin heidän kotiinsa. Ja se ei ollut aivan oma koti heillekään. Äiti oli usein opettanut, että pitää yrittää elää siististi ja kolhimatta paikkoja, sillä he olivat vuokralla.

– Vuokraisäntä on tarkka omaisuudestaan, muisti Ulpu äidin sanoneen hänelle monta kertaa.

Vähitellen ilta oli junamatkan aikana vaihtunut yöksi. Ulpu oli nojannut äidin kylkeen. Hän oli tuntenut äidin ihon tuoksun ja lämmön turvallisena ja rauhoittavana. Äiti oli nukkunut, niin Ulpu luuli.

Ulpu oli kuunnellut, kuinka juna oli porhaltanut pyörät kiskoilla kolisten halki öisen maiseman. Hänkin olisi halunnut nukkua, mutta ei ollut saanut unta. Maaliskuun yö oli ollut pitkä. Illalla alkanut matka oli tuntunut loputtoman ahdistavalta ja ankealta. Vaunun ikkunat olivat katsoneet mustina pimeyteen. Ympäriällä oli istunut ihmisiä hiljaisina, joko nukkuen tai ainakin torkahdellen katkonaisia unen pätkiä. Lopulta hänkin oli nukahtanut. Hän oli herännyt hälinään, kun osa matkustajista valmistautui poistumaan junasta. Nähdessään äidin jo pukeutuneen päällystakkiin hänelle tuli kiire valmistautua junasta poistumiseen.

Muisteleminen alkoi rasittaa pientä matkalaista. Ajatus alkoi katkeilla ja auton tasainen hurina uuvutti. Uni jälleen vapautti hänet mieltä vaivanneista kiusallisista mietteistä.

Ulpun luulosta huolimatta Maili ei ollut nukkunut koko öisen junamatkan aikana. Mieliä oli ollut matalalla jo junaan noustessa ja kotikaupungin jäädessä taakse. Siinä kovalla junanpenkillä istuessaan hän oli tuntenut itsensä hyvin yksinäiseksi ja turvattomaksi, vaikka vaunullinen ihmisiä oli ympäröinyt häntä. Maili tiesi tehneensä hirveän ratkaisun. Hän oli luvannut antaa lapsensa omaksi vieraille ihmisille. Hän oli vaihtamassa lastaan mieheen, johon oli rakastunut. Mieheen, joka oli sokaissut hänen silmänsä ja yllyttänyt hänet luopumaan lapsestaan.

Emman päässä myllersi edelleen monenlaisia ajatuksia valtavana kaaoksena. Hänen oli pakko myöntää itselleen olevansa yhtä suuri syyllinen kuin omassa hädässään väärin

menetellyt tytön äiti. Nyt lapsi olisi saatava ymmärtämään, että äiti oli tarkoittanut hänen parastaan järjestäessään hänelle kodin sellaisien ihmisten luota, joilla ei itsellään ollut lapsia.

Emma mietti kertoisiko Ulpulle lapsesta, jota odotettiin syyskesällä syntyväksi hänen entiseen kotiinsa. Toisiko se kenties lisää kaipausta takaisin Lapin kotiin, jonka hän oli joutunut jättämään? Oli tarkkaan harkittava, mitä lapselle puhuisi, sillä kaikella olisi kauaskantoiset seuraukset. Emma oli päättänyt jo kotimatkan alkaessa, että autossa taksikuskin aikana hän ei aloita lapsen kanssa keskustelua odotettavissa olevista vaikeista asioista.

Niitä näitä kuljettajan kanssa jutellen taitettiin harmillisen pitkävetoiseksi muuttunutta loppumatkaa. Puheenaiheista kahden ventovieraan kesken oli ajoittain puutetta. Yritettiin puhua säästä ja kevääntulosta. Poliitiikkaankin Emma johdatteli ajatuksia ja yritti kertoa lehdestä illalla lukemiaan Neuvostoliiton uutisia. Siellä oli Stalin syrjäyttänyt Molotovin pääministerin tuoilta. Aihe ei tuntunut kiinnostavan keskustelukumppania, joten Emman oli nopeasti keksittävä jotakin uutta puhuttavaa. Hän tunsu hetken noloutta, kun oli yrittänyt olla turhan tietäväinen.

Suojellakseen itseään turhilta ennakkoluuloilta Emma ja Simeon olivat halunneet salata naapureilta lapsen tuloon liittyvät vaiheet. He olivat päätyneet tilaamaan auton läheltä rautatieasemaa, vieraalta paikkakunnalta. Nyt Emma totesi, että matkanteko tutun taksikuskin kanssa olisi ollut kenties helpompaa.

Emmaa alkoi raukaista, mutta hän ei antanut valppautensa pettää. Oli valmistauduttava kohtaamaan virkeänä tulijoita kotona odottava Simeon.

Maili raotti varovaisesti ovea, jonka takana hän oli piileskellyt. Asemahallissa oli hiljaista. Hän oli kuullut lapsen itkuisen hädän, kun tämä kyseli äitiä. Hetken Maili oli jo sortumaisillaan ja aikeissa rynnätä paikalle, mutta hammasta purren malttoi mielensä. Vasta nyt hän täydellisesti ymmärsi, että lasta kohtaan oli menetelty väärin. Ulpu oli tullut petetyksi. Äidinvaisto soimasi, vaikka hän oli yrittänyt sen väkisin tukahduttaa, Myös hänen ajatuksiinsa tuli lapsen tulevaisuus ja sopeutuminen. Miten tämä kestää mullistuksen, joka aiheutuu aikuisten salajuonista? Mutta kun Maili palasi asemahalliin, hänen oli pakko todeta, että lapsi oli poissa. Se oli tosi- asia, jolle ei enää voinut mitään.

Nyt oli ainoastaan kotiinpaluu edessä. Maili kävi aseman lipunmyynnistä tarkistamassa, milloin seuraava juna pohjoisen suuntaan lähtisi. Hänellä oli yli kaksi tuntia odotusaikaa, niin kuin hän oli arvellutkin. Vasta illalla hän olisi kotona. Aikaa kuluttaakseen hän meni asemaravintolaan. Hänellä ei tuntunut olevan lainkaan nälkä eikä jano. Olo oli kummallisen uupunut. Ajatukset turruttava väsymys painosti valvotun yön jälkeen. Hän tilasi kuitenkin kupin kahvia ja voileivän arvellen sillä selviävänsä edessä olevan paluumatkan.

Päivän tapahtumat kiersivät katkeamattomana nauhana Mailin mielessä, kun hän vihdoin istui junassa matkalla kohti pohjoista ja kotia, missä häntä odotettiin. Hän ajatteli myös miestänsä, jonka vaatimuksesta hän oli alkanut toimia lapsen pois antamiseksi. Mielessä häivähti ajatus, että kaikki oli tapahtunut hätiköiden. Hän oli joutunut painostuksen uhriksi. Oliko mies sittenkään ollut oikeassa uhkaillessaan, että heidän oma perhe-elämänsä ei kestä hänelle vieraan lapsen läsnäoloa? Tämä ajatus pani Ulpun miettimään, oliko heidän avioliittonsa laisinkaan kestäväälle pohjalle rakennettu. Vasta

nyt Maili yritti tajuta tilanteen lopullisuuden. Vasta nyt kun kaikki kaatui valtavana kaaoksena hänen päälleen.

Juna jyskytteli eteenpäin. Maili etäännytti joka hetki yhä kauemmaksi eroamispaikasta. Oli sovittu, että lapsi ei saisi koskaan tietää mitään biologisesta äidistään, ei edes nimeä. Maili eli muistoissaan uudestaan ne kallisarvoiset viimeiset tunnit, jotka hän oli saanut viettää lapsensa kanssa junan penkillä. Kyyneleet alkoivat valua pitkin poskia. Hän käänsi kasvonsa kohti vaunun ikkunaa salatakseen vierellä istuvalta nuorelta tyttöltä liiketuksensa. Maili hipaisi kevyellä liikkeellä vatsaansa. Ensimmäisillä, heikosti havaittavilla liikkeillään lapsi oli jo muutamina edellisinä päivinä kotona ilmoittanut Mailille, että kohdussa versoi uusi elämä. Nyt hän oli tunteviinaan voimakkaan värähdyksen sisällään. Hän yritti rauhoittaa itseään toivomalla, että uusi lapsi tulisi täyttämään Ulpun jättämän tyhjän tilan.

Väkisin Mailin muistoista kumpusi aika, jolloin hän oli odottanut Ulpua. Helppoa hänellä ei ollut silloinkaan. Hän oli joutunut sodan loppuvaiheissa saksalaisten rynnäkön aikana siirtymään kuorma-auton lavalla kaaoksessa Ruotsin puolelle. Se oli silloin, kun sota oli laajentunut jo Lappiin asti.

Maili muisteli, kuinka suomalaiset ensin rauhallisin keinoin olivat yrittäneet saada saksalaisia perääntymään pohjoiseen. Tahti oli kuitenkin ollut liian hidasta, ja Neuvostoliitto painosti Suomea pakkokeinoihin. Edessä oli vääjäämättömästi sota, ja nuoret suomalaiset miehet taistelivat vihollisiksi muuttuneita saksalaisia vastaan. Siviiliväestö koetettiin saada turvaan sodan jaloista. Maili ei tiennyt lähtöhetkellä olevansa raskaana. Vasta ensimmäiset viikot evakossa paljastivat karun todellisuuden. Hänellä ei ollut aavistustakaan siitä, missä oli nuorukainen, jonka kanssa oli vietetty muutamat kiihkeät hetket. Oliko kenties vaikka